

OCKUPERA - två veckor med performance

Performance-afton II-III, den 2 och 7 november på Sundsvalls museum

Sundsvalls museums satsning på performance-aftnar, som inleddes den 28 oktober, fortsatte under ytterligare två kvällar i början av november. Svenska och internationella performance-konstnärer med vitt skilda uttryck medverkade.

Innan publiken släpptes in till Edith Marie Pasquiers performance *Ash Figures* gavs en kort information om verkets tema. Konstnären hade under en kort period varit med om att flera närstående personer gått bort. Vid varje dödsfall hade varsel i form av att döda djur kommit i hennes väg.

I lokalen där *Ash Figures* utspelar sig vilar en sötaktig, obehaglig doft, som av död. På golvet ligger bronsavgjutningar av döda fåglar och ett fågelbo. Lite för sig själv ligger en något större avgjutning av vad som en gång varit en hare. Vid sidan av den står en stege. I taket en bit bort hänger två metallkedjor, så långa att de släpar i golvet. Edith Maria Pasquier, i overall och svart mössa, sätter sig ner och blandar till gips i en gjutform.

Edith Maria Pasquier går till stegen, klättrar upp i den och håller honung på haren. Därefter täcker hon haren med guldflarn. Som om den representerar någon hon värderar väldigt högt. Hon tar med sig publiken till en mörkare del av lokalen. Där viskar hon ohörbara ord på engelska till var och en. Den medverkande musikern Josefin Landmér, från Norrlandsoperan, spelar samtidigt ett vilt nutida stycke av den norsk-italienske kompositören Antonio Bibalo. Edith Maria Pasquier återgår till gjutformen och trycker ner en liten blomkruka med blomman före i gipset.

Vid kedjorna som hänger i taket står en skål med någonting som liknar aska. Hon säger att det är frystorkat blod. Är det härifrån den sötaktiga doften kommer? Konstnären tar skålen och kastar askan mot kedjorna. Sedan sliter och river hon i kedjorna. Som om hon vill få det frystorkade blodet att cirkulera, som om hon vill att någon ska återuppstå. Därefter delar hon ut fåglarna till personer i publiken. De håller dem ömt i sina händer.

Edith Maria Pasquier är smutsig, dammig och kletig. Det är slut. Med egenkonstruerade riter har hon berättat om döden och sorgen. Om att finnas ensam kvar. Om att vara en som tar hand om de döda, tvättar dem och smörjer dem.

Efter denna tunga upplevelse är det dags för konstnären Damir Nikšić från Bosnien-Hercegovina. Hans performance *Last train – Dubrovnic* äger rum på scenen på Kulturmagasinet's torg. Bakom ryggen har han den målning han skapat på åtta timmar tidigare under dagen. På bilden fladdrar en röd fana med hammaren och skäran i en polkagrisflaggstång. En skäggig profet i grått håller en fackla i ena handen och en stentavla i den andra. Texten på stentavlan, i kyrilliska bokstäver, lyder i översättning *Aldrig slav*. Längst nere till vänster i bilden finns en samhällspyramid med *Adel* överst, under dem *Borgare*, sedan *Arbetare* och underst *Invandrare*. De sistnämnda drar ett tungt lass.

Damir Nikšić går upp på scenen, ställer sig bakom en vit talarstol och börjar låtsasdirigera till ljudet av ett framrusande tåg. Han har slutna ögon, en dirigentpinne i

VOLYM

handen och är klädd i skärmmössa och rock med blanka knappar. Som en stins som fanns på tågstationerna förr i världen. Eller snarare en politisk kommissarie från det socialistiska Jugoslavien. Ju vildare tågljud desto intensivare blir hans agitation. Det är en skarp och vass satir över en blint framrusande väckelse eller politisk ideologi. Som en stormflod drar den allt med sig. Till slut uppnås en klimax som är omöjligt att överträffa och det blir tyst. Konstnären öppnar ögonen, tackar för applåder och blir kontaktbar.

Den tredje och sista Ockupera-kvällen inleds av Sofie Erlandsson, poet och konstnär som snart är klar med sin masterexamen från Konstfack. Hennes *Fortfarande pekar det längsta året*, äger rum i ett hörn av museets stora utställningshall och inleds med att hon kryper in i en klänning som hänger på en galge på väggen. Snart ser det ut som hela hon hänger på galgen. Skeendet ackompanjeras av hennes lakoniska, poetiska kommentarer, uttalade med pregnant diktning och exakt avvägda gester och rörelser. Här är det texten som är bärande, en absurd och stundtals dräpande poetisk text om den lilla människans nederlag, utlämnad i en förvirrad och maktfullkomlig omvärld. Men snart har hon frigjort sig från galgen och går fram till en prinsesstårta som står på en piedestal. Hon trycker ner ansiktet i tårtan. Därpå torkar hon bort grädden ur ögonen och ser sig omkring med tom blick. Det är obegripligt men samtidigt vackert och fullständigt fascinerande.

Ann Rosén, Stockholm, har varit verksam som ljudkonstnär och tonsättare sedan 1990-talet. Hon håller till i programsalen med sin performance *B*. Där står hon vid ett bord och ritar. Teckningen hon ritar projiceras på en filmduk. Samtidigt uppstår ljud. Konstnären använder blyertsens ledande förmåga. När hon ritar skapas elektriska impulser som, kopplade till en dator, drar igång förinspelade ljudfiler med knaster, sprak, brak och andra elektroniska ljud effekter. Det växer fram en ostrukturerad, stökig och brölig ljudmassa. Intensiteten ökar allteftersom teckningen växer fram på papperet. Till sist blir upplevelsen på gränsen till plågsam, fram till det befriande slutet.

Kvällen avslutas med Härnösandskonstnärerna Lisa W Carlsons och Staffan Westerlunds performance *Aurora*. Den utspelar sig på Kulturmagasinets torg, där åskådarna sitter i en halvcirkel runt spelplatsen. På den finns en stol, några träpallar staplade på varandra, en vit piedestal, en stege, under den en balja och två hinkar med vatten. Tygpåsar hänger i linor spända högt över golvet. Filmade projektioner fladdrar förbi på en skärm i bakgrunden.

Två stora pistoler placeras på den vita piedestalen. Konstnärerna är båda svartklädda. Lisa W Carlson sätter sig på stolen och läser högt om någon som är på en båt där det händer otäcka saker. Staffan Westerlund lägger sig på träpallarna och gör situps. Lisa W Carlson reser sig. Hon hittar några klädnypor och stänger igen munnen med dem.

Tyg doppas i vatten och hängs upp, en ny text blir uppläst, nu handlar det om en färd i en primitiv buss genom en öken eller ett djungellandskap, kanske i Afrika. Det är fullt med djur och människor i bussen. Konstnärerna tolkar och gestaltar berättelser om flykt. Det är mörkt, inte bara på spelplatsen utan också i världen.

Som helhet har Sundsvalls museums performance-projekt gett en välbehövlig inblick i var performance-konsten står i dag. Museets vilja till förnyelse är imponerande, liksom de medverkande konstnärernas egensinniga mod att ge sig ut på oprövade vägar. Under Ockupera-veckorna har en utställning arbetats fram med dokumentation från de

VOLYM

deltagande konstnärernas performance-verk. Den visas i Barkassen fram till den 4 februari. Där visas även videoverk av deltagarna och från Sundsvalls museums samlingar.

Text och foto: Karin Kämsby

Volym 2017-11-14